

KARŞILAŞTIRMALI HUKUK SİSTEMLERİNDE AVUKATLIK MESLEĞİNİN DÜZENLENME USULLERİ

Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti hukuk sistemi Civil Law veya Roman Law da denilen Kıta Avrupası hukuk sisteminin temel ilkeleri ve sistematığı etrafında müteşekkil olmuştur. Türkiye’de avukatlık mesleği ve düzenlemeleri yasal düzenleme halinde bir “avukatlık kanunu” etrafından şekillenmiş ve meslek örgütü olarak barolar ve Türkiye Barolar Birliği öngörülmüştür.

Sistematik olarak Kıta Avrupası hukuk sisteminden çok büyük ölçüde değişik özellikler taşıyan Anglosakson hukuk sisteminin egemen olduğu ülkeler arasında ise avukatlık sistemi çeşitli değişiklikler göstermektedir. Çalışmamızda her iki hukuk sisteminde yer alan ülkelerden örnekler verilerek bir karşılaştırma yapılması sağlanacaktır.

1- ABD’DE AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ ABD’de avukat olabilmek için eğitim süreci lise hayatından sonra genellikle yedi yıllık bir eğitim süreci gerektirmektedir. Bu yedi yıllık sürenin ilk dört yılı normal bir lisans programı sonrasında ise üç yıl hukuk fakültesi eğitimini kapsamaktadır.
- ❖ Mezuniyet sonrasında ise avukatlık yapabilmek için avukat adayının baro sınavını başarıyla geçmesi gerekmektedir. Bu yazılı bir sınavdır. Federal bir devletin yapısına sahip olan ABD’de avukatlık hakkında yürürlükte bulunan bir federal kanun mevcut değildir.
- ❖ ABD’de yer alan her eyalet, avukatlık düzenlemelerinde kendi kurallarını oluşturma yetkisini haizdir. Bu doğrultuda, özellikle avukat olabilme şartları konusunda farklı kurallar içerebilen bu eyalet yasaları, meslek kuralları ve düzenlemeleri açısından neredeyse yeknesaklaşmış kuralları içermektedir. Şöyle ki, avukatlar için üyeliğin zorunlu olmadığı ve dernek oluşumuna daha çok benzeyen, ancak Türkiye’deki örneğinden ve ABD’deki diğer meslek örgütlerinden çok daha aktif, etkin ve saygın konumda bulunan Amerikan Barolar Birliği (“ABA”), avukatlık hakkındaki bütün kurallarda model kurallar oluşturmakta ve eyaletler bu kuralları uygulayıp

uygulamama konusunda bir özgürlüğe sahip olmaktadırlar. Baroya giriş sınavı, koşulları ile meslek kuralları konusundaki kurallar açısından büyük bir yeknesaklık teşkil eden ABA model kuralları, meslek kuralları (American Bar Association Model Rules of Professional Conduct) açısından ise 49 eyalet tarafından kabul görmüş olup, deyim yerindeyse federal bir yapıya neredeyse kavuşmuştur.

- ❖ ABD’de avukatlık yapabilmek için ABD vatandaşlığı şartı aranmamaktadır. Avukatlık ruhsatı almak için de bu şart bulunmamaktadır. Avukatlık yapabilmek adına mutlaka çalışma izni alması gerekmektedir.
- ❖ ABD’de baroya kabul o yargı çevresinde avukata mesleğini icra etme yetkisi verir. Baroya kayıtlı olmak zorunluluktur. Ancak burada önemli bir ayrım vardır. Baroya kabul ile baroya üyelik farklıdır. Baroya kabul avukatlık yapabilmek adına ö-olmazsa olmaz şarttır, ancak baroya üyelik ihtiyaridir. Kimse bu konuda zorunlu değildir. Bu konuda bazı eyaletler ise baro üyeliğini zorunlu kılmıştır. ABD’de her eyalet kendi sınavını uygulamak ile yalnızca sınavı geçilen eyalet içerisinde avukatlık yapabilme hakkı elde edilmektedir. Ayrıca eyaletlere göre değişmekle birlikte bazı eyaletler bir eyaletin baro sınavını geçen veya yüksek puan alanlara o eyalette de avukatlık yapma hakkı verirken bazı eyaletler ise belirli bir süre bir eyalette avukatlık yapma neticesinde o eyalette de avukatlık yapabilme hakkı tanıyabilmektedir.
- ❖ Zorunlu avukatlık sistemi yoktur. Mahkeme önünde kişi kendisini savunabilir.
- ❖ Avukatlara, belirtilen model kurallar çerçevesinde yıllık en az 50 saatlik pro bono, yani adli yardım dâhilinde çalışmalarını tavsiye edilmiştir. Kimi eyaletler bu tavsiyeyi, bir zorunluluğa çevirirken, ABD’de ünlü avukatların saygınlık oluşturmak adına pro bono şeklinde çalıştıkları ve bu tarz çalışmanın da gittikçe daha popüler olduğu bilinen bir gerçektir.
- ❖ ABD’deki avukatlar açıkça reklam yasağına tabi değildir. Bu durum model kuralların 7.2 sayılı maddesinde “Avukatlar hizmetlerinin kamuya açık bir şekilde sesli yazılı ve elektronik ortamda yanıltıcı olmamak şartıyla reklamını yapabilirler” şeklinde belirtilmiştir. Bir avukatlık bürosu veya şirketi ismini yanıltıcı olmamak ve kamu kurumlarının isimleriyle karıştırılması ihtimali bulunmamak kurallarına uyduğu sürece, birden fazla ofisinde de kullanmak üzere özgürce seçebilir.

- ❖ ABA Meslek Kurallarına göre, rekabet yasağı sözleşmesiyle bir avukatın hukuk hizmeti (dava takibi vb.) ve arabuluculuk hizmeti vermesi engellenemez, böyle bir sözleşme imzalandı ise de geçersizdir.
- ❖ Avukatlar bu sistemde, değişik formlarda olmak üzere bir veya birden çok avukatın katılımı ile şirket kurabilirler. Avukatlık şirketleri, avukatların ortak bir şekilde şirketin sahibi olduğu ve aynı zamanda şirketin yöneticisi oldukları yapılardır. Hukuk büroları ve şirketleri hakkında ise, ABA Meslek Kurallarına göre, hukuk şirketlerinin sahibi veya ortakları sadece hukukçular olabilmektedir. Bu şirketlerde hukukçu olmayanlar çalışabilir, ancak hukukçu olmayan kimselerin yararına hukuk şirketleri faaliyet gösteremez, dolayısıyla avukatlar da böyle faaliyetleri yürütemezler.
- ❖ ABD’de genellikle avukatlar saha sonra seçilen hâkimler oldukları için aralarında herhangi bir hiyerarşik ilişki söz konusu değildir.

2- İNGİLTERE’DE AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ İngiliz kanunlarına göre, davalının veya davacının avukat tutma gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. İngiltere’de iki tür avukat bulunmaktadır. "Solicitor" ve "Barrister". İkisinin de Türkçe karşılığı avukattır. Ancak solicitor daha alt mahkemelerde ve daha basit davalara bakar. Örneğin hukuk mahkemelerinde ve il mahkemelerindeki avukatlardır. Barrister ise üst mahkemelerdeki büyük davalara bakar. Örneğin Kraliyet mahkemesindeki avukatlardır. "Queens Council" ya da QC en üst düzey avukattır. Tüm avukatlar içinde en bilgili ve deneyimli olanlar QC'lerdir. Barrister'ler astronomik ücretler alır.
- ❖ İngiltere’de avukatlar daha çok hukuk firması yapılanmaları şeklinde meslek icra etmekte olup, “avukat” terimi yerine hukuk danışmanı anlamına gelen “Solicitor” ve “Barrister” terimleri kullanılmaktadır. Solicitor ve Barrister olarak tanımlanan hukuk danışmanlığı görevi ise birbirinden farklıdır. Solicitor ve Barrister olmak için hukuk fakültesi mezunu olma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- ❖ **Barrister**, olarak çalışma genellikle mesleğin ilk aşamasında olmaktadır. Ceza davalarında iddianame ve iddianame hazırlığına kadar geçen süreç, barrister önderliğinde yürütülmekte, müteakip yargılama prosedürleri ise solicitor gözetiminde devam etmektedir.

- ❖ Barrister olarak çalışan hukukçular “magistrates court” olarak anılan mahkemelerde savunma ya da soruşturma safhasında görev almaktadır. Barrister, Baronun mesleki etik kurallarına göre hareket etmekte ve ceza davalarında savcı olarak rol üstelendiği durumlarda “Kraliyet Soruşturma Birimi” (Crown Prosecution Service) tarafından yönlendirilmektedir. Bu meslek için akademik eğitim tamamlandıktan ve gerekli akademik niteliğe sahip olduktan sonra mesleki eğitim süreci başlar. Baro Genel Konseyi tarafından belirlenen (General Council of the Bar) Baro Mesleki Eğitim Kursu (Bar Professional Training Course) bir yada iki yıl sürmekte ve kişiyi eğitim hayatından iş hayatına alıştırmaktadır. Bu eğitimdeki imtihanlar başarıyla verildikten sonra kişinin tecrübeli bir barrister yanında çalışmaya başlaması gerekir(pupillage). Bu çalışma süreci genelde 12 aydır. Bu sürecinde başarıyla bitiminin ardından kişi barrister olur, Baroya kaydolarak aidat öder. Baro Genel Konseyi yılda 7 kez toplanır.
- ❖ **Solicitor**, olarak çalışmak için “Law Society” (Hukuk Topluluğu) tarafından verilmiş bir sertifika (practising certificate) ile baroya kayıt olmak gerekmektedir. Law Society, Baro Başkanı ve Lord Chief Justice ile birlikte solicitor olarak çalışan kişilerin alacağı eğitim ile ilgili düzenleme yapmakla yükümlüdür. Solicitor olarak atanmak için alınması gereken sertifika, gerekli eğitimleri tamamlamış ve karakteri ile fiziki elverişliliği bakımından solicitor olarak çalışmasında engel görülmeyen hukukçulara verilmektedir.
- ❖ Hukuk Topluluğu tarafından düzenlenen sertifika alındıktan sonra ilgilinin baro başkanına yazılı olarak müracaat etmesi gerekmektedir. Başvuruda bulunan kişi ile ilgili tüm bilgiler, Hukuk Topluluğu sicilinde ayrıntıları ile bilgisayar ortamında kaydedilmektedir. İlgilinin, hukuka aykırı herhangi bir davranışı söz konusu olduğunda sertifikası süresiz ya da geçici olarak geri alınmaktadır. Mesleğe alınma kararının reddine karşı ilgilinin mahkemeye başvuru hakkı bulunmaktadır. Usulüne uygun olarak alınmış sertifika ile solicitor tüm mahkemelerde ve tüm ülke genelinde meslek icra edebilmektedir. Yasada özel bir bölüm altında solicitor olarak çalışan kişilerin mesleki dokunulmazlığı düzenlenmiştir.
- ❖ Bu mesleğin icra edilebilmesi için akademik safhanın bitirilmesinin ardından bir yıl süren eğitime katılmaları gerekir (Solicitors’ Legal Practice Course, LPC). Bu eğitim tamamlandıktan sonra 2 yıllık süre ile bir hukuk firmasında ya da Kraliyet Savcılık Servisi (Crown Prosecution Service) gibi bir organizasyonda hukukçu adayı olarak

görev almak gerekmektedir. Tüm bu süreçler bittikten sonra bu mesleği yapabilmek için gerekli sertifikayı almak üzere ilgili kuruma başvuru yapılır. Bu belge alındıktan sonra meslek yapılmaya başlanabilir. “Law Society“ denilen ve Solicitorların meslek örgütü olan kurum tarafından bu belge verilir. Bu meslek örgütünün yansıra “Solicitors Regulation Authority“ denilen bağımsız kamu idari otoritesi niteliğinde bulunan, görevi mesleğin düzenlenmesi olan kurum bulunmaktadır.

- ❖ İngiltere’de ‘Baro’ kelimesi kullanılsa da yetki bakımından bir fark bulunmamaktadır. Dünya çapında yaklaşık 60 ülkenin hukuk sistemi İngiltere ve Galler Barosunca tanınmıştır. Türkiye de bu ülkelerden birisidir.

3- FRANSA’DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Fransa’da avukatlık yapabilmek için her şeyden önce bir hukuk fakültesi diplomasına sahip olmak gerekmektedir. Aynı zamanda diploma sahibi olmak tek başına yeterli değildir, hukuk fakülteleri bünyesinde açılan mesleki formasyon kurslarına devam edip yeterlilik sertifikasını da almak gerekmektedir. Sonrasında yapılacak avukatlık yapabilme sınavını başarıyla geçmek gerekmektedir.
- ❖ Avukatlık yapabilmek için Fransız vatandaşı olmak veya AB vatandaşı veya AB Ekonomik Bölgesi ülkelerinden birinin vatandaşı olmak gerekmektedir.
- ❖ Fransa’da sınavı geçen adaylar 2 yıllık bir staja tabi tutulurlar. İlk yıl bir hukuk bürosunda zorunlu olarak çalışmak gerekirken, ikinci yılda ise bir adli serviste stajı yapmak gerekmektedir. Daha önce hâkimlik yapanlar, hukuk şirketlerinde çalışanlar bu stajdan muaf tutulurlar.
- ❖ Bir avukat uzman avukat unvanını alabilmek için daha sonra yapılacak uzmanlık sınavından başarılı olması gerekmektedir. Ayrıca en az bu alanda 4 yıl çalıştığını gösteren bir belge sunmalıdır.
- ❖ Mesleki prensipler dahilinde avukat reklam yapabilir, internet sitesi açabilir, site vasıtasıyla sunacağı hizmetlere karşılık, talepte buluna bankaya para yatırmak durumundadır.
- ❖ Avukat ve müvekkili arasında anlaşma olmaması halinde; ücret ve giderler, müvekkilin gelir durumu ve davanın zorluğu nispetine göre belirlenir.
- ❖ Avukat dosyasını kabul ettiği müvekkilinden peşin olarak gider talebinde bulunabilir.

- ❖ Onursal avukat yeminde belirtilmiş olan hususlara bağlı kalmaktadır. 20 yıllık hizmet süresi sonrasında avukat onursal avukat ünvanı alır. Temel prensipleri zedelemiş hiçbir avukat onursal olamaz.
- ❖ Avukatların İkincil bürolarını, ülkede ve yurt dışında açılması Fransız yasalarına göre mümkündür. Buna dair bilgi baroya iletilmelidir. Avrupa Birliği ülkelerinde ek büro açılması durumunda Baro kuruluna bilgi verir. Avrupa Birliği dışında ek büro açılmasında baro kurulundan olur alması gerekir ve kurul üç ay içerisinde buna dair cevabını vermesi gerekir.
- ❖ Avukatlar Fransa dışında Avrupa Birliği üyesi ülkelerin barolarına kayıtlı veya Avrupa Birliği baro kriterlerini kabul eden ülkelerin avukatlarıyla birlikte hareket edebilirler.

4- ALMANYA'DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Alman hukuku avukat olabilmeyi, yargıç olabilme hakkına bağlamıştır. Ancak yargıç olabilen bir kişi avukat olabilir. Yasanın ilk maddelerinde bağımsız bir meslek erbabı ve serbest meslek sınıfından bir meslek olarak görülen avukatlık, temelde yargıçlıktan farklı sayılmamıştır.
- ❖ Bir federe devlete avukat olma hakkını kazanmış bir kişi, herhangi bir başka federe devlette avukat olmaya talip olabilir.
- ❖ Avukat olabilmek 2 sınavın başarılmasına bağlıdır. Ancak kadrolu Üniversite Profesörleri sınavdan geçmeksizin yargıç ya da avukat olabilirler.
- ❖ Almanya'da avukatlık yapmak için Alman vatandaşı olmak şartı yoktur.
- ❖ Hukuk fakültesi mezunları genel olarak avukatlık yapmaktadırlar. Avukatlık stajı 2 yıldır. Bunun 9 ayı avukat yanında kalanı ise mahkemelerde yapılmaktadır. Staja başlama sınavı ve staj bitirme sınavı yapılmaktadır.
- ❖ Almanya'da vekâletnameleri noterler değil avukatlar kendileri düzenlerler.
- ❖ 5 Bin Euro üzerindeki davalarda avukat tutma zorunluluğu vardır.
- ❖ Avukatların limited ve anonim şirket kurmaları mümkündür.
- ❖ Almanya'da avukatların reklam yapma yasağı yoktur.
- ❖ Belirli alanlarda uzman avukat unvanına sahip olunabilmektedir. Baronun bu konuda açmış olduğu eğitimlerden başarıyla geçen sınavı başarıyla veren ve belli süre belli

sayıdaki davayı takip etmiş kimseler o alanda uzman avukat olarak anılırlar ve bu unvanı kullanabilirler. Bir avukat en fazla 3 alanda uzman olabilir.

- ❖ Zorunlu müdafilik konusunda mahkemelerde listeler mevcuttur. Hâkimler bu listelere göre avukatların zorunlu müdafilik atamalarını gerçekleştirmektedir.
- ❖ Almanya’da avukatlık yapabilmek için öncelikle devlet sınavlarını başarı ile yerine getirmek gerekiyor. Bu aşamadan sonra avukatlık sıfatının kullanılabilmesi ve mesleğin icrası için hukukçunun mesleği icra edeceği yerin bağlı bulunduğu Avukatlık barosuna kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır.
- ❖ Almanya’da barolar sınırlı sayıda bulunmaktadır. Barolar Almanya’da eyaletlerde bulunan Oberlandesgericht diye ifade edilen eyaletin en üst düzeydeki Eyalet Üst mahkemesine göre oluşmuştur. İhtiyaca ve de tarihsel şartlara göre bir eyalette birden fazla Oberlandesgericht bulunabilmektedir. Bu mahkemelerin yetki alanları özel kanunlar ile belirlenmiştir ve coğrafi sınırlar da aynı şekilde yine bu yasalar kapsamında belirlenmiştir. Almanya’da hâlihazırda toplam 24 Oberlandesgericht bulunmaktadır. Aynı zamanda buna paralel olarak her bir bölgede bu birer Avukatlık Barosu bulunmaktadır. Geçmişte Oberlandesgericht bulunduğu için barosu da oluşan ancak sonradan ihtiyaca göre Oberlandesgericht kaldırıldıktan sonra da varlığı devam eden Kassel, Freiburg ve Tübingen baroları bulunmaktadır. Bu sebeple Almanya’da hâlihazırda var olan toplam 27 bölgesel baro bulunmaktadır. Bunlar Hamm, Münih, Stuttgart, Frankfurt, Düsseldorf, Karlsruhe, Dresden, Köln, Celle, Berlin, Nürnberg, Schleswig, Koblenz, Brandenburg, Oldenburg, Naumburg, Bamberg, Jena, Hamburg, Rostock, Zweibrücken, Braunschweig, Saarbrücken ve Bremen barolarıdır. Bu bölgesel baroların yanında Karlsruhe’de bulunan Federal Yüksek Mahkemeye akredite olabilmiş olan avukatların sadece üye olabildiği bir baro daha mevcuttur. Tüm bunların bağlı olduğu, sadece bu baroların üye olduğu ve merkezi Berlin’de bulunan, Türkiye’deki Barolar Birliğinin karşılığı olan Federal Baro bulunmaktadır.
- ❖ Her avukatın üyeliğinin zorunlu olduğu barolar yanında yerel düzeyde ve yine bunların çatısı konumunda DAV (Alman Avukatlar Derneği) bulunmaktadır. Ancak bu derneğe kayıt zorunlu değildir, yine de hatırı sayılır üyesi bulunmaktadır.

5- AVUSTURYA’ DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Avusturya’da avukat olabilmek için öncelikle bir hukuk fakültesinden mezun olmak ve bunun ardından 5 yıllık bir mesleki eğitimden geçmek gerekmektedir. Bu 5 yıllık sürenin en az 9 ayının adliyelerde ve 3 yılının da bir avukatın yanında stajyer avukat olarak geçirilmesi gereklidir.
- ❖ Stajyer avukatlar, Bölge İstinaf Mahkemesi’nin düzenleyeceği bir avukatlık sınavından başarılı olmaları ve barolar birliğince güvenilebilir olduklarına yönelik kanaat bildirilmesi halinde avukat olarak baroya kayıt olmak için başvurabilirler. Böylelikle bir büro açabilir ve dava alabilirler.
- ❖ Avusturya’da avukatların iş mahkemelerindeki bazı usuller dışında part-time hakimlik yapma olanağı bulunmuyor. Diğer durumlar içinse bu durum mümkündür.
- ❖ Avukatlar bireysel olarak veya şirket kurarak görevlerini ifa edebilirler.
- ❖ Avukatlık ücretiyle ilgili olarak ise barolar tarafından oluşturulan davalarda alınacak vekalet ücretlerine ilişkin listeler bulunmaktadır. Bununla birlikte avukatlar alacakları vekalet ücretini serbestçe belirleyebilirler; ancak, Baroların disiplin kuralları uyarınca alınabilecek en düşük vekalet ücreti miktarına uymak zorundadırlar.

6- BELÇİKA’DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Belçika’da avukatlık yapabilmek için 5 yıllık bir hukuk fakültesini bitirmek ve sonrasında 3 yıllık staj süresini tamamlamak gerekmektedir. Bu süre askıya alınmamış ve kesilmemiş olmalıdır.
- ❖ Aday listesinde bulunan bir aday beş yıllık süreden sonra kayıtlı olduğu Baro’nun yükümlülüklerine riayet etmezse kaydı silinir.
- ❖ Hukuk davalarında ancak Yargıtay avukatlığı sıfatı bulunanlar avukatlık yapabilir. Bu avukatların en az 10 yıllık Baroya kayıtlı avukatlar olmaları ve ayrıca Yargıtay Barolar Birliği tarafından açılan sınavı geçmeleri gerekmektedir.
- ❖ Avukatlar ücretlerine mesleklerinin gerektirdiği alçakgönüllülük esasına göre kendileri belirler. Eğer kararlaştırılan ücret makul değilse Baro Başkanı bu rakamı indirebilir.
- ❖ Avukatlar bir şirket kurmak suretiyle de faaliyet gösterebilirler. Ancak uygulamada her avukatın müstakil bürosu vardır.
- ❖ Baroya kaydı olan her bir avukat istisnalar saklı kalmak kaydıyla Belçika’nın herhangi bir mahkemesinde bir davada avukatlık yapabilir.

- ❖ Avukatlıkla bağdaşmayan işler başlığı altında kamu görevlisi veya yargı mensubu olma durumu da zikredilmiştir.

7- DANİMARKA'DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Danimarka'da avukatlık yapabilecek kişilerin öncelikle hukuk fakültesini bitirmiş olmaları ve AB vatandaşı olması gerekmektedir.
- ❖ Danimarka'da Avukatlar, hukuk firması olarak tek tüzel kişilik altında, kendi hesaplarına ya da aynı ofisi paylaşmak suretiyle çalışmalarında aynı mesleki etik kurallarına uyacaklardır.

8- İSPANYA'DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ İspanya' da avukat olabilmek için şu koşulları sağlamak gerekmektedir;

İspanyol vatandaşı veya diğer bir AB üyesi ülke vatandaşı olmak,

Avukatlık yapmaya engel bir hali olmamak,

İspanya Üniversitelerinden veya denkliği onaylanmış bir yabancı üniversiteden hukuk diplomasına sahip olmak,

İşyerinin bulunduğu yerdeki Baroya üye olmak.

- ❖ İspanya'da, “danışman avukat” ve “mahkeme avukatı” diye tanımlanabilecek iki tür avukat bulunmaktadır. Danışman avukat, duruşmalara girmeksizin tüm özel ve kamu kesimine hukuki konularda danışmanlık hizmeti sağlayan avukat grubudur. Ücretleri Barolar tarafından belirlenir. Mahkeme avukatları ise; tarafları mahkemede temsile yetkili olan avukatlardır.
- ❖ İspanya'da avukatlık mesleği avukatlık şirketlerinin kurulması yoluyla da yapılabilmektedir.
- ❖ İspanya'da avukatların reklam yasağı bulunmamaktadır.

9- İTALYA'DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ İtalya'da avukat olabilmek için iki yol mevcuttur. Bunlardan birincisi, bir avukat yanında iki yıl süre ile staj yapılmasıdır. Bu sırada stajyere bir ücret ödenmesi söz konusu değildir. Bu iki yılın usulüne uygun olarak geçirildiğini ispat için duruşmalara katıldığını, tebliğ ettirdiği ve hazırladığı dilekçeleri, çözümlediği hukuki sorunları gösteren bir dosya bulundurmak ve bunu istendiği zaman yetkililere göstermek

zorundadır. İkinci yol ise, avukatlık okulunda bu iki yılın geçirilmesidir. Bu okula gitmek zorunlu değildir. Her iki şekilde de, iki yıl sonra avukat olabilmek için üç tane sekiz saatlik yazılı ve sözlü sınav başarılmalıdır.

- ❖ Baroların, avukatlığa geçiş sürecinde doğrudan bir rolleri yoktur. Baroların hedefi avukatlığa geçişte, bünyelerine teknik olarak iyi yetişmiş avukat kabul etmektir. Daha önce de değinildiği gibi, İtalya’da 1997 yılında yapılan yasa değişikliğiyle bazı üniversitelerde hukuk meslek uzmanlık okulları açılmıştır. Bu okullarda teorik ve pratik eğitim verilmektedir. Bu okullara devam zorunlu değildir. Ancak, okulu tamamlamış olmak, normal koşullar altında zorunlu olan ve bir avukat yanında iki yıl sürmesi gereken staj eğitimini bir yıla indirir.

10- RUSYA’DA AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Rusya Federasyonu avukatlık statüsünü bir yükseköğrenim devlet akredite eğitim kurumundan ya da yasal meslek eğitimi ile elde edilen bir hukuk diploması bulanan bir kişi edinme hakkına sahiptir. Bu kişinin aynı zamanda veya en az iki yıl süreyle avukatlık tecrübesi olması gerekir. Bu Federal Yasa ile belirlenen yasal pratik eğitimden, stajdan geçmesi zorunludur. Yüksek lisans veya doktora yapılması halinde, iş deneyimi veya staj gerekmemektedir.
- ❖ Rusya Mahkemelerinde yabancı ülke mensubu kişilerde avukat olarak görev yapabilmektedirler. Bunun için baroya üyelik gerekmektedir.

11- TÜRKİYE’DE AVUKATLIK SİSTEMİ

- ❖ Avukatlığın Mahiyeti, 1136 sayılı 19.03.1968 tarihli Avukatlık Kanunu 1. Madde de “Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir. Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.” şeklinde açıklanmıştır. Türkiye’de avukat olabilmek için dört yıllık hukuk fakültesini bitirdikten sonra avukatlık stajını tamamlamak gerekmektedir. Avukatlık stajı, Avukatlık Kanunu 15. Maddeye göre ilk 6 ayı mahkemelerde, ikinci 6 ayı en az beş yıllık kıdeme sahip avukat yanında olmak üzere 12 aydır. 2019 yılı yargı reformu paketi ile avukat olabilmek için avukatlık sınavı getirildi. Henüz usulü ve ne zaman uygulanacağı belli olmasa da artık staj öncesi yapılacak avukatlık sınavında başarılı olma şartı aranacaktır. Hukuk fakültesi mezunları ancak bu sınavı başarıyla geçerse stajlarını

başlatabileceklerdir. Sınav ile ilgili usul ve detaylar kısa süre içinde kanun ve yönetmeliklerce tamamlanacaktır.

- ❖ Türkiye'de avukatlık bir kamu hizmeti ve serbest meslek olarak kabul edilmektedir. Avukatlar, hâkim ve savcılar gibi yargı erkinin kurucu unsur olup bağımsız savunmayı serbestçe temsil ederler (Av. K. m. 1). Kural olarak bağımsız olan avukatların devlet kurumlarında ve özel işletmelerde çalışmaları mümkündür.
- ❖ Türkiye'de hukuki meselelerde görüş bildirmek, mahkeme, hakem veya yargılama yetkisi bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroya kayıtlı avukatların yapabileceği işlerdir.
- ❖ Ülkemizde de avukatların meslek kuruluşu Baro adıyla bilinir ve ancak bu kuruluşu üye olanlar avukatlık yapabilirler. Resmi kurumlarda çalışan avukatların barolara üye olma zorunlulukları yoktur. Türkiye Barolar Birliği, baroların üye olduğu kuruluştur.
- ❖ Avukatlık Kanunu m.77"e göre bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur. Kurulmuş barolardaki avukat sayısının otuzun altına düştüğü veya baro kurulamayan yerlerin en yakın baroya bağlanmasına veya bunların birleştirilerek bir baro kurulmasına ve merkezlerinin belirlenmesine Türkiye Barolar Birliği tarafından karar verilir. İşte "aynı baroya kayıtlı olma" şartındaki aynı baro kavramı da Av.K.m.77"e göre Türkiye Barolar Birliği tarafından tescilleri yapılan barolar dikkate alınarak değerlendirilir. Her il merkezinde 1 baro kurulur diyerek kanun aynı merkezde iki veya daha fazla baro kurulmasını engellemiştir.
- ❖ Avukatlık Kanununa göre avukatların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kâğıtlarında Avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.
- ❖ Türkiye'de avukatların yapamayacağı yasaklı hallerden birisi de, Anonim, limited, kooperatif şirketlerin ortaklığı, yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği ve komandit şirketlerde komanditer ortak olamayacak olmalarıdır. Bu durum avukatlık bürolarının birer hukuk şirketi olarak çalışmalarına engel olmaktadır

SONUÇ/ÖNERİLER

- Türk hukukundaki avukatlık anlayışının Anglosakson hukuk düzenlerindeki avukatlık anlayışıyla arasında çok büyük farklar olduğu görülmektedir. Bu meyanda, liberal bir düzen benimsemiş olan bu hukuk düzenindeki ülkelerdeki genel olarak hukukçuya, özelden de avukata duyulan saygı ve avukatların toplumdaki saygınlığının seviyesi incelendiğinde, Türk hukuk sistemindeki kısıtlamaların dünya örnekleri ve hukuk piyasası şartlarıyla bağdaşmadığı açıktır.

Avukatların Reklam Yapma Yasağı İle İlgili

- Dünyanın çeşitli devletlerinden verdiğimiz örneklerde avukatlık hukukundaki reklam serbestisi, avukatlığın etik kurallarına mevzuat içerisinde verilen değer boyutu, bu kutsal görevin; belirtilen serbestileri içeren düzen kapsamında ticarileşip yozlaşmasını değil, profesyonel ve sağlıklı bir hizmet haline gelmesini sağlamıştır. Dolayısıyla Türkiye’de yeni avukatlık düzenlemesinde bu hususlara dikkat edilmesi önem arz etmektedir. Reklam vermek ve tanıtım yapmak avukatların yaptıkları iş göz önüne alındığında bir engel olarak önlerinde durmamaları gereken bir husustur.

Avukatlık Bürolarının Şirketleşebilmesi İle İlgili

- Günümüz hukuk dünyasında pek çok devlet avukatların bürolarını birer büyük şirketlere çevirmesine engel olmadığı gibi bunun önünü açıcı girişimlerde bulunmaktadır. İngiltere ve ABD başta olmak üzere pek çok devlette hukuk alanında hizmet gösteren avukatlardan oluşan ve klasik bir avukatlık bürosunun yaptığı her şeyi daha profesyonel bir anlayışla ve daha derli toplu yapan şirketler mevcuttur. Bu alanda ülkemizde avukatların önünü açacak bir kanun değişikliğine ihtiyaç vardır.

Arabuluculuk ve Uzlaşma Konuları İle İlgili

- Dünya hukuk sisteminde oldukça yaygın olan ve avukatlara verilmiş bir yetki olarak ortaya çıkan Arabuluculuk görevi ülkemizde de bu hassasiyet gereği kıdem için gerekli olan 5 yıllık süre kaldırılmalıdır. Uzlaştırma görevinin ise yine bu minvalde sadece hukuk fakültesi mezunlarına verilmesi gerekmektedir. Bu konuda yasal düzenleme yapılmalıdır.

Avukatların Noterlik Faaliyetleri İle İlgili

- Dünyada pek çok ülkede avukatların noterler gibi yetkilere sahip olduğu görülmektedir. Türkiye’de noterler genel olarak avukatların yapması gereken işlemleri yapmaktadırlar ve sayıları özellikle az tutulmaktadır. Noterlere tanınan yetkilerin önüne geçilmesi bu konuda TBB’nin daha etkin olması gerekmektedir. Noterlerin yaptığı işlemlerde Avukatın rolü arttırılmalıdır. Avukatlara da münhasıran noterler tarafından yapılan ve resmiyet kazandırılan sözleşmelerin yapabilme yetkisi, ihtarname keşide etme, aslı gibidir vb. belgeleri düzenleme ve tebligat çıkarma yetkisi verilmelidir.

Stajyer Avukatların Mali Hakları İle İlgili

- Stajyer avukatlara stajları boyunca yeterli ve düzenli şekilde burs imkanı tanınmalı ve bu burs geri ödemesiz avukat meslektaşlarının stajyer avukatlara bir yardımı olarak düzenlenmelidir. Avustralya’da avukat stajyeri, yanında staj yaptığı avukatın sigortası altındadır. Fransa’da da devletin sosyal güvencesi altına alınmıştır. Avustralya’daki bu sistem, ülkemizde de uygulanarak avukat stajyerlerinin sosyal güvenlik problemine çözüm getirilebilir. Çek Cumhuriyeti’nde ise stajyer ve avukatın yapmış olduğu anlaşmaya dayanarak belli bir maaş kararlaştırılabilmektedir. Ek olarak eğer gerekliyse avukat, stajyerinin barınma ve yemek masraflarını da karşılamaktadır. Avukat stajyerinin ekonomik anlamda temel ihtiyaçlarını karşılayacak durumda olması, avukatlık stajının verimini, toplumdaki insanların avukatlara yönelik bakışını ve avukatlık mesleğine duyulan saygıyı bire bir etkileyecektir.

Avukatlık Barolarının Aynı Yerde Birden Fazla Olabilmesi Durumu İle İlgili

- Avukatın bir serbest meslek kuruluşuna üye olması ve bu üyelikten güç/yetki alması onun bağımsızlığının teminatını teşkil etmekte olup barolar da avukatın bağımsızlığını sağlama konusunda önemli bir role sahip olmalıdırlar. Mesleğin kendini denetlemesi, avukatın bireysel olarak bağımsız olması için büyük önem taşımaktadır. Bilineceği gibi bağımsızlığa sahip olmayan toplumlarda avukatlar özgürce müvekkillerinin davasını takip edemez ve hatta takip ettikleri davalar için hapis cezası ile cezalandırılabilmekte ve hatta ölmektedir.

□ Dünyada gelişmiş hemen hukuk sistemi öncelikle yasaklayıcı değil daha ziyade özgürlükçü bir yapılanma prensibini benimsemektedir. Yargının üçlü kutsal ayağının en önemlisi belki de savunmayı temsil eden avukatlardır. Çünkü kutsal olan yargılanmak değil savunulmaktır. Hal böyle iken kutsallık atfedilmiş bir işi yapan meslek temsilcilerinin sadece tek bir mesleki oda altında tekçi bir anlayışa mahkûm edilmeleri kendilerini savunmaktan bile aciz duruma getirebilmektedir. Dünya’da bu konuda belli ülkeler Baro yapılanmasını hiç yapmamışken, bazıları ise aynı bölgede veya ilde belli sayıya ulaşacak olan avukatların kendi barolarını kurabileceklerini kabul etmiştir. Aynı ilde bile olsa belli sayı altında toplanmış olan avukatlar kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini düşündükleri ve diğer görüşler altında baskı duymayacakları bir sistemin içerisinde yer almak isteyebilirler. Hele ki üye sayısı çok fazla olan bazı barolar için bu durum aciliyet olarak görülmelidir. İstanbul Barosu üye sayısı itibariyle Dünyanın en büyük Barosu olarak kabul edilmektedir. Bu muazzam birlikteliğin daha sağlıklı olması ve daha mesleki gereksinimlerini yerine getirebilmesi adına bölünerek faaliyet göstermesi daha faydalı olacaktır.

Türkiye Hukuk Platformu